

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 20__ р.

**РЕФЕРАТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 70072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за темою:
«Акцизний податок у податковій системі України»**

Виконавець:

Студент 42ф групи ФФБС

Кравець Максим Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, Доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шикіна Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність обраної теми дослідження акцизного податку в податковій системі України обумовлена кількома ключовими факторами. По-перше, акцизний податок є важливим джерелом доходів державного бюджету, забезпечуючи фінансову стабільність та можливість реалізації соціально-економічних програм. У сучасних умовах, коли державний бюджет потребує додаткових ресурсів для вирішення нагальних завдань, дослідження ефективності акцизного оподаткування набуває особливого значення.

По-друге, акцизний податок виконує регуляторну функцію, впливаючи на структуру споживання та виробництва товарів. Зокрема, оподаткування таких товарів, як алкоголь, тютюн та паливо, сприяє зменшенню їх споживання, що позитивно впливає на здоров'я населення та стан довкілля. У контексті зростаючого інтересу до питань охорони здоров'я та екології, вивчення впливу акцизного податку на ці аспекти є надзвичайно актуальним.

По-третє, акцизний податок відіграє значну роль у процесі євроінтеграції України. Гармонізація податкової політики з вимогами Європейського Союзу вимагає відповідного реформування акцизної системи. Дослідження проблем та перспектив гармонізації акцизного оподаткування сприятиме підвищенню ефективності податкової системи України та її інтеграції в європейський економічний простір.

Четвертим аспектом, який підкреслює актуальність теми, є боротьба з тіньовою економікою та контрабандою. Високі ставки акцизного податку можуть стимулювати нелегальний обіг товарів, що призводить до втрат державного бюджету та порушень конкуренції на ринку. Вивчення механізмів контролю та адміністрування акцизного податку дозволить виявити слабкі місця в існуючій системі та розробити рекомендації щодо її вдосконалення.

П'ятим фактором є необхідність удосконалення механізмів адміністрування акцизного податку. Незважаючи на численні реформи,

система адміністрування акцизів залишається складною та не завжди ефективною. Аналіз сучасного стану адміністрування, виявлення проблем та розробка пропозицій щодо їх вирішення є важливими завданнями для підвищення ефективності акцизного оподаткування.

Шостим аспектом є вплив акцизного податку на соціально-економічний розвиток. Високі ставки акцизів можуть мати негативний вплив на доходи населення та конкурентоспроможність національних виробників. Дослідження цього питання дозволить збалансувати фіскальні та соціальні інтереси, забезпечуючи стійкий розвиток економіки.

Нарешті, актуальність теми підтверджується значним інтересом наукової спільноти до питань акцизного оподаткування. Вітчизняні та зарубіжні дослідники активно вивчають різні аспекти акцизної політики, що свідчить про її важливість та необхідність подальших досліджень у цій сфері. Враховуючи вищезазначені фактори, можна зробити висновок про високу актуальність дослідження акцизного податку в податковій системі України.

Сучасний стан досліджуваної проблеми. Сучасний стан акцизного оподаткування в Україні характеризується численними змінами в законодавстві, спрямованими на гармонізацію з нормами Європейського Союзу. Водночас, існують проблеми, пов'язані з недосконалою адмініструванням, високим рівнем тіньової економіки, а також недостатньою ефективністю механізмів контролю за сплатою акцизів. Дослідження цих аспектів дозволить розробити рекомендації щодо вдосконалення акцизної політики в Україні.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є аналіз акцизного податку у податковій системі України та розробка рекомендацій щодо підвищення його ефективності. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- висвітлити історію розвитку акцизного податку в Україні та світі;
- визначити правове регулювання акцизного податку в Україні;

- визначити роль і місце акцизного податку в податковій системі України;
- здійснити аналіз надходжень акцизного податку до бюджету України;
- провести порівняльний аналіз з іншими податковими надходженнями;
- визначити проблеми та виклики у сфері адміністрування акцизного податку;
- дослідити світові практики оптимізації акцизного податку;
- надати пропозиції щодо вдосконалення законодавства та адміністрування акцизного податку;
- здійснити оцінку потенційного впливу реформ на економіку України.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є акцизна політика України як складова частина податкової системи. Предметом дослідження є механізми формування, адміністрування та контролю за сплатою акцизного податку.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались загальнонаукові методи, такі як аналіз, синтез, індукція та дедукція, а також спеціальні методи економічного аналізу, зокрема порівняльний аналіз, економіко-статистичний метод, методи графічного аналізу та моделювання.

Інформаційні джерела. Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, статистичні дані Державної служби статистики України, матеріали Міністерства фінансів України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, а також дані міжнародних організацій.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення акцизної політики України, розробки заходів щодо підвищення ефективності адміністрування акцизного податку, а також для підготовки рекомендацій щодо зниження рівня тіньової економіки.

Вітчизняні та іноземні автори, які працюють у даному напрямку. Серед вітчизняних авторів, що досліджували питання акцизного оподаткування,

слід відзначити роботи І. Луніна, В. Дергачова, М. Кучерявенка. Серед зарубіжних дослідників варто виділити праці Дж. Каплоу, А. Пігоу, В. Лі.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розглядаються теоретичні основи акцизного оподаткування. У другому розділі аналізується сучасний стан акцизного оподаткування в Україні. У третьому розділі розробляються рекомендації щодо вдосконалення акцизної політики.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ»** було вивчено есторуко акшизних полаткІв в україні і світі .було досліджено економічну сутність акшшизного податку та проаналізовано особливості організаційно - законодавчих засад стягнення акцизних податків в Україні . Визначено їх переваги та недоліки

У другому розділі **«АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ»** був проведений моніторинг надходжень акцизних податкІв до бюджету України . Також було проведено порівняльний аналіз з іншими податковими надждженнями . Визначені проблеми та виклики у сфері адміністрування акцизного податку

У третьому розділі **«ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ»** був проведена оцінка потенційного впливу реформ на економіку України . Розглянуто світові практики оптимізації акцизного податку . Були наданні пропозиції щодо вдосконалення законодавства та адміністрування акцизного податку

ВИСНОВКИ

Відповідно до проведеного дослідження, були зроблені наступні висновки:

1. Акцизний податок має давню історію, що бере свій початок ще в античні часи. Його розвиток проходив через різні етапи еволюції податкових систем у світі, адаптуючись до змін економічних і соціальних умов. В Україні акцизний податок також зазнавав значних трансформацій, особливо в період незалежності, коли він став важливим джерелом бюджетних надходжень та регулювання споживання підакцизних товарів.

2. Правове регулювання акцизного податку в Україні здійснюється на основі Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів. Встановлені правила забезпечують обчислення, сплату та контроль за сплатою акцизного податку, що сприяє прозорості та ефективності податкової системи. Важливим аспектом є гармонізація національного законодавства з вимогами Європейського Союзу, що полегшує інтеграцію України в європейський економічний простір.

3. Акцизний податок є одним з ключових елементів податкової системи України, відіграючи важливу роль у формуванні доходів державного бюджету. Він також виконує регулюючу функцію, сприяючи зниженню споживання товарів, що є шкідливими для здоров'я та екології. Завдяки акцизному податку держава може фінансувати соціальні програми та підтримувати розвиток інфраструктури.

4. Аналіз надходжень акцизного податку до бюджету України за період 2014-2023 років показав стійке зростання доходів від цього податку. Це свідчить про ефективність акцизної політики та важливість акцизного податку для фінансової стабільності держави. Стабільність і передбачуваність надходжень дозволяють уряду планувати бюджет на довгострокову перспективу.

5. Порівняння акцизного податку з іншими податковими надходженнями показало, що акцизний податок є важливим, але не домінуючим джерелом доходів бюджету. Податок на додану вартість (ПДВ) та податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) значно перевищують акцизні надходження, що підкреслює важливість цих податків у структурі податкових доходів України. Акцизний податок відіграє стабілізуючу роль у податковій системі.

6. Адміністрування акцизного податку в Україні стикається з низкою проблем, таких як високий рівень тіньової економіки та ухилення від сплати податків. Важливим викликом є також складність системи адміністрування, яка потребує вдосконалення. Розв'язання цих проблем сприятиме підвищенню ефективності податкової системи та зменшенню втрат бюджету.

7. Вивчення світових практик оптимізації акцизного податку показує, що успішні країни застосовують різні підходи до вдосконалення акцизної політики. Це включає запровадження електронних систем адміністрування, диференціацію ставок податку залежно від шкідливості товарів та стимулювання екологічно чистих технологій. Використання таких практик може підвищити ефективність акцизного оподаткування в Україні.

8. Для вдосконалення законодавства та адміністрування акцизного податку в Україні доцільно підвищити ставки на шкідливі для здоров'я товари, запровадити сучасні технології для контролю за обігом підакцизних товарів та зменшити можливості для ухилення від сплати податків. Також важливо гармонізувати національне законодавство з вимогами Європейського Союзу.

9. Потенційні реформи в сфері акцизного оподаткування можуть мати значний позитивний вплив на економіку України. Зокрема, підвищення ефективності збору акцизів та зниження рівня тіньової економіки сприятиме збільшенню бюджетних надходжень. Це дозволить уряду реалізовувати важливі соціально-економічні програми, покращувати інфраструктуру та підтримувати сталий розвиток країни.